

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Quan no hi ha dret,
el Síndic amb tu!

Programa educatiu sobre els drets i els deures dels infants i el Síndic de Greuges
Educació primària

El Síndic de Greuges, accessible als infants i adolescents

Amb el programa educatiu QUAN NO HI HA DRET, EL SÍNDIC AMB TU! es fa un pas endavant en el procés engegat temps enrere pel Síndic tant per promoure el coneixement i la reflexió sobre els drets dels infants com per informar sobre la institució del Síndic com un recurs accessible a tots els infants i adolescents. El Síndic de Greuges té la missió de garantir el dret de totes les persones a una bona administració. Amb independència i objectivitat, atén les queixes i les consultes de qualsevol persona o col·lectiu, entre els quals els infants i els joves, i fa recomanacions a les administracions i empreses de serveis d'interès públic quan aquestes vulneren drets i llibertats.

Per mitjà del programa QUAN NO HI HA DRET, EL SÍNDIC AMB TU!, el Síndic entra a l'escola i als instituts per donar-se a conèixer entre l'alumnat i el professorat com una institució cabdal en la defensa dels drets de les persones a Catalunya. Amb iniciatives com aquesta, així com amb la creació del Consell Assessor Jove del Síndic o d'una web adreçada especialment als més menuts, el Síndic vol, sobretot, apropar la institució als infants i als joves per conèixer de primera mà les situacions, els conflictes i les preocupacions que els afecten i per fer la institució més accessible a les seves necessitats.

Rafel Ribó
Síndic de greuges
de Catalunya

Xavier Bonal
Adjunt al síndic
de greuges per a
la defensa dels
drets dels infants

Edició: Síndic de Greuges

Programa educatiu: Marinva, joc i educació

Disseny gràfic, maquetació, il·lustracions i impressió: Taller Editorial CEGE

Tots els materials didàctics d'aquest programa s'han imprès en paper reciclat.

Dipòsit legal: B. 36690-2008

Descripció

QUAN NO HI HA DRET, EL SÍNDIC AMB TU! és un programa educatiu basat en els drets i els deures dels infants, les seves responsabilitats i la figura del Síndic de Greuges com a institució que dona suport als ciutadans i els defensa.

Els continguts es poden integrar dins l'assignatura d'Educació per a la Ciutadania, i alhora tenen una estreta relació amb altres situacions d'ensenyament i aprenentatge, com ara el coneixement de l'entorn proper o el treball col·laboratiu.

El programa s'ha dissenyat amb una doble finalitat:

- **Educativa**, amb la intenció de dotar els centres i els professionals de l'educació de recursos que facilitin el treball entorn dels drets i les responsabilitats dels infants.
- **Informativa**, per donar a conèixer la figura del Síndic de Greuges i difondre la seva tasca de defensa dels drets dels infants.

El material didàctic que teniu a les mans, elaborat amb la col·laboració d'un equip d'assessors educatius i mestres, s'adreça al cicle superior de primària. Paral·lelament, s'ha dissenyat una altra proposta per al segon cicle d'educació secundària obligatòria.

Aquest document té la voluntat de compartir amb els docents els supòsits i les reflexions en què es recolza la proposta per facilitar la presa de decisions sobre quan (quin curs i quin moment del curs), en quina àrea de coneixement i amb quines concrecions es pot dur a terme el programa a l'aula.

Objectius

© Síndic

L'objectiu principal del programa és donar a conèixer el Síndic com a institució defensora dels drets i fomentar la proximitat i el contacte dels nens i les nenes amb aquesta institució. Entenem que per fer possible aquest contacte i acostament cal difondre els drets dels infants entre els escolars de Catalunya, i especialment la convenció aprovada per l'ONU el 1989.

És a partir d'aquesta concepció que es concreten els objectius següents:

1. Difondre els drets dels infants entre els escolars de Catalunya, especialment la convenció aprovada per l'ONU el 1989.
 - a. La convivència entre les persones: l'equilibri just entre l'interès personal i el social.
 - b. Els drets com a garantia de benestar que cobreixen les necessitats bàsiques de les persones.
 - c. Els drets de la infància.
 - d. La Convenció de 1989.

2. Valorar el compliment dels deures com a garantia de respecte dels drets.
3. Reconèixer el Síndic de Greuges com la figura que vetlla per la defensa dels drets.
4. Fomentar el contacte de nens i nenes amb aquesta institució.
5. Saber com i per què adreçar-se al Síndic de Greuges.

Continguts

Perquè els infants i els joves assoleixin els objectius fixats pel programa, s'han seleccionat tres grans blocs de continguts mitjançant els quals s'estructura la proposta:

- Els drets de la infància.
- Els deures com a responsabilitats envers la convivència i envers un mateix.
- El Síndic de Greuges i l'adjunt al síndic per a la defensa dels drets dels infants.

Per facilitar-ne la comprensió, els continguts es presenten i s'estructuren a través de les relacions entre els personatges. Així, el procés de treball segueix la seqüència següent:

Drets, per què i quins

La convivència

El benestar individual i el col·lectiu

Què són els drets: la Convenció de 1989

Quins són els drets

Els deures

Qui es responsabilitza de fer complir els deures

A què ens compromet tenir drets. La responsabilitat envers el benestar dels altres, la responsabilitat envers el benestar propi

Defensa i garantia

Quan es vulnera un dret

El Síndic de Greuges. L'adjunt al síndic per a la defensa dels drets de la infància

L'opinió, la participació i el compromís per a la millora

Quins són els drets

Metodologia

Per mitjà de diverses propostes didàctiques es facilitarà que els infants desenvolupin:

- **Coneixements:** informacions necessàries entorn dels drets, els deures i les situacions que poden comportar vulnerabilitat, i els recursos de què disposem per fer-hi front.
- **Actituds:** reflexions i debats necessaris que ajudin els infants a generar un compromís, que en motivin la participació i que els ofereixin confiança en la possibilitat de millorar i de resoldre les dificultats.
- **Procediments:** adquisicions de procediments relacionats amb la participació i la voluntat de millorar les situacions: observar, actuar d'acord amb els compromisos, adreçar-se a la figura del Síndic de Greuges tant per expressar queixes com per informar d'una opinió, etc.

Així mateix, el programa, per les dinàmiques i les activitats que proposa, té una estreta relació amb altres situacions d'ensenyament i aprenentatge com ara:

- La llengua oral, ja que planteja diverses situacions en què cal debatre temes, expressar opinions, argumentar postures, etc.
- El treball col·laboratiu, ja que moltes de les informacions que cal cercar o les respostes a les preguntes necessiten el consens i la col·laboració en equip.
- El coneixement de l'entorn proper, dels temes que afecten els infants i els joves, dels canals per participar-hi i tenir una postura activa i compromesa amb el seu entorn.
- L'educació per a la ciutadania, amb el coneixement de les institucions, del concepte de *dret* i de la importància de defensar-lo.

Les sessions a l'aula

Per treballar a l'aula es proposa un programa estructurat en cinc sessions. S'ha previst que cada sessió tingui una durada aproximada de 50 minuts. De tota manera, en funció dels interessos i de la implicació dels alumnes, es poden allargar fàcilment.

En la presentació totes segueixen el mateix esquema:

- **Introducció del tema a tractar.** Es presenta a través dels personatges, en forma de capítol i sempre respon a una incògnita.

- **Activitat.** Seguint la qüestió plantejada pels personatges, es presenta l'estratègia que aquests identifiquen per resoldre els seus dubtes tot implicant el grup.
- **Síntesi del treball realitzat i presentació de la propera sessió.** Cada sessió recupera al final els aspectes clau treballats i presenta els temes que centraran el treball de la sessió següent.

Tot seguit es presenta el quadre de sessions del programa adreçat a l'educació primària.

	Continguts	Dinàmica
Sessió 1	Tens dret Què és un dret	Debat en petits grups per reflexionar sobre què es considera dret i què no.
Sessió 2	Els drets de la infància La Convenció sobre els drets de l'infant	Classificació dels drets segons els quatre àmbits d'acció considerats en el text de la Convenció sobre els drets de l'infant.
Sessió 3	Els drets, cosa de tots i totes Les responsabilitats i el compromís envers els drets	Estudi de casos i presa de decisions entorn de les responsabilitats i la contribució a la millora que poden fer les administracions, la societat i un mateix.
Sessió 4	Quan no hi ha dret Qui és el síndic. Quines funcions té. L'adjunt per a la defensa dels drets dels infants	Miniquest sobre la figura i les funcions del Síndic de Greuges i de l'adjunt per a la defensa dels drets dels infants.
Sessió 5	El Síndic amb tu Com adreçar-se i per quins temes	Estudi de casos i presa de decisions sobre en quins casos intervé el defensor de les persones i redacció simulada d'una queixa o opinió.

Ateses les característiques dels materials i de les activitats proposades, el programa suggereix dos escenaris de desenvolupament dins del centre: l'aula i l'aula d'informàtica. En concret, les sessions quarta i cinquena plantegen recursos i activitats basats directament en l'ús de les TIC, motiu pel qual es recomana que el treball es realitzi en una aula on els alumnes es puguin connectar a Internet.

© Tomàs Abella

Materials de suport

Els materials disposen de diversos tipus de recursos, uns de més habituals –fitxes i materials impresos–, d'altres de més lúdics –dinàmiques de grup o activitats de joc– i d'altres que incorporen les TIC, aprofitant els continguts presentats a la web del Síndic per a infants i joves.

Així mateix, s'aporten altres pàgines interessants perquè els alumnes les consultin i que alhora poden orientar-vos respecte d'activitats complementàries a les que presenta aquest programa. **El material de l'alumne** té la funció de presentar els continguts, orientar l'activitat i facilitar la participació i la comprensió de l'alumnat. S'ha dissenyat gràficament perquè els participants hi recullin les informacions i les reflexions de cada sessió, de manera que sempre les puguin consultar. Comparteix amb l'alumnat els objectius i els continguts de cada sessió amb un llenguatge adequat i mitjançant una presentació dinàmica que en motiva la participació.

Recomanem que cada alumne en tingui un exemplar per seguir el treball a l'aula (es pot fotocopiar, imprimir des del CD o descarregar directament del web www.sindic.cat/infants).

La guia d'orientacions didàctiques és el material dissenyat per compartir amb el docent la seqüència curricular, els objectius, els continguts i les dinàmiques previstos per a cada sessió. A través d'aquests continguts es presenten les reflexions i les informacions que han fet pensar en les activitats proposades per aconseguir els objectius finals del programa. Cal precisar que per concretar-los s'han tingut en compte les característiques generals i globals de les edats i els nivells als quals es dirigeix el programa, però no les peculiaritats i les necessitats d'un grup en concret. Per aquest motiu, cal que el professorat conegui i analitzi la proposta abans de dur-la a terme, per preveure-hi modificacions i adaptacions que en

facilitin l'adequació a les característiques de l'alumnat. Esperem que aquesta eina sigui útil per poder adaptar la proposta als diversos alumnes, als seus ritmes, a les diverses motivacions que surtin a l'hora de presentar els temes i, sobretot, a la seva realitat, incorporant tots aquells elements que siguin més significatius per al grup.

L'espai web del Síndic permet accedir a un apartat especialment dissenyat per al programa desenvolupar directament les activitats que s'hi presenten.

En concret, ens referim a la pàgina de la *miniquest*, on es desenvolupa una part important de l'activitat que es planteja per a la quarta sessió.

D'altra banda, la mateixa pàgina del defensor dels infants i els joves, <http://www.sindic.cat/infants>, serà un punt de referència per a algunes de les sessions.

Un CD-ROM que inclou una versió digital de tot el material, per facilitar-ne

la reproducció i la consulta, i recursos complementaris d'ampliació.

Avaluació

Per copsar el nivell inicial dels alumnes i valorar-ne l'evolució quant al coneixement del Síndic de Greuges al final del programa, el material de l'alumne inclou dos qüestionaris de valoració, un inicial i un altre final.

Respondre aquests qüestionaris individualment en començar el programa i en tancar-lo ajudarà els alumnes a ser conscients dels coneixements adquirits sobre el Síndic mitjançant les propostes de treball de QUAN NO HI HA DRET, EL SÍNDIC AMB TU!

Més informació

www.sindic.cat/infants

Tel.: 93 301 80 75

Adreça: Passeig de Lluís Companys, 7
08003 Barcelona

Correu electrònic: infancia@sindic.cat

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

